

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSERE

KIADJA A DÁVID FERENCZ EGYLET.

SZERKESZTI Dr. BOROS GYÖRGY.

Előfizetési ára: 2 k. 40 fillér. Egy szám ára:
24 fillér. Egyleti tagok, 5 évi kötelezettséggel,
egy évre 2 koronát fizetnek.

Minden pénz Gálfi Lőrincz egyll. pénztárnok-
hoz küldendő Kolozsvárra. — Hirdetések ju-
tányos árban fölvetetnek. — Kéziratokat nem
adunk vissza.

Áldott égi Atya!

Áldlak Atyám, hogy megengeded néha éreznem közelségedet és azt, hogy benned élek, mozgok és vagyok. Hallva, hogy mások kérdezik: milyen vagy és ki vagy, társaságokba nem vágyom; én megelégszem azzal, hogy Te vagy s hogy az én lelkem fényednek a sugara s minden, amit magam körül látok, lelkednek főnséges alkotása. De ezt nem mindig éreztem, csak most vagyok képes arra, hogy veled való közelségemet érezzem inkább, mint valaha; és ez adta nekem az emberi erő tudatát s ugyanakkor a nyugalmat és szelidséget, a mi megóv attól, hogy az események lelkifurdalást vagy nyugtalanyságot okoznának. S most tudva, hogy minden Tőled származik s hogy akár sikerül föltett szándékom, akár nem, Te jótetszésed szerint teszed meg, a mit akarsz; bármit érjek el, megelégedett vagyok, mert Te rendelted nekem, hogy dolgozzam, mig nappal van. Érzem, hogy nem egyedül vagyok s nemcsak, hogy te velem vagy, hanem velem vannak azok, a kik tanuságot tesznek felőlem és nekem segítenek: az én mindig szeretetreméltó atyám, ő aki ráirányította figyelmemet e hivatásra, a ki belém lehelte az isteni szeretet lelkét és oly gyermekies szellemet, mely megtanított szeretni és érezni a szeretet hatását. Ez nyilvánvaló lett előttem az ő égi természete által akkor, midőn a halál angyala elszólította őt mellőlem. Amen.

Szózat a vasárnapi iskola érdekében.

Az idő oly gyorsan halad, hogy ma-holnap megérhetjük, hogy az emberek sokasága azt fogja kiáltani, mi szükség van a papokra, mi a templomokra, hisz azok ezt csak azért tartják, hogy élhessenek utána és legyen hol butítsák a népet. Nem

akarom az ördögöt a falra festeni, azt sem mondom, hogy a mi papjainkat első helyen fenyegeti ez a veszedelem, de hát férhet-e kétség ahhoz, hogy mai napság csak azt becsülik meg, a minek önmagában van értéke. Csak az van forgalomban, a minek hasznát látja mindenki.

Megszégyeniteném e lap olvasóit, ha bizonyítgatni kezdeném, hogy a vallás szükséges és hasznos, hogy a vallás hozzá tartozik a szívhez éppen mint a ruházat a testhez. A ruházat mód sul a divat szerint minden időszakban, de azért mindig ugyanarra az egy célra szolgál: fedi, védelmezi, diszíti a testet. A vallás célja, hogy kitöltse a szív üregeit, meggazdagítsa érzelmeit, virágoztassa és gyümölcsöztesse, hogy önmagában szép, másoknak kedves és gyönyörűség legyen.

A testet büntetésből elzárják a nap elől, rabruhába öltöztetik, szégyenszemre kiteszik. A szívet is ellehet zárni a test gonosz öntudatai börtönében úgy, hogy onnan élve semmi hatalom ki nem szabadítja. Ellehet rontani, hogy semmiféle orvos meg nem gyógyítja. De akkor csak rosszat terem és pusztít, mételyez, mérgez mindent a mi közelébe jut

No hát a szívet mivelni kell és pedig a vallás érzelmeivel, nemes gondolataival, tisztult eszméivel. Ám de ezek is változnak minden tavasszal, idomulnak minden nyáron, hajolnak a nap felé, a mely vonzza, s ha nem egyenes irányban jutnak hozzá a melegítő és tápláló sugarak ferdére elhajolnak, idomtanok és nyomorultak lesznek.

Főlöskézes volna többet mondani, hiszen nemcsak a papi kötelesség, hanem a nemzeti érdek, de ott a kis községben a polgári jórend, tisztesség, megélhetés, tisztaság, boldogság és mindaz a mi jót kívánunk embertársainknak, azt parancsolja, hogy az ifjuságot hívjuk, édesgessük, öleljük magunkhoz.

A művelődés is követel valamit. Nem elég az a mit az iskola szakadozott, hiányos, néha semmi munkája alatt nekik nyujtanak. Hát az egyszerű olvasás mit ér, ha azzal nem jár az a lelki élvezet a mit egy jó könyv nyújt. A mi népünk — sokan mondották ez évben is — még nem emelkedett ki a mesék, regék és kalandos történetek világából. Rajtunk múlik mert nem fokozzuk benne az érdeklődést a reális és ideális igazságok iránt.

Nem tudja olvasni az elmélkedő, vagy bölcsekedő dolgokat. De szereti hallgatni, s ha meghallgatja most, majd máskor elfogja olvasni. Ne hitessük el magunkkal hogy a Dávid Ferencz püspök korának hősi harczi jelenetei a vallás nagy forradalmában nyomtalanul maradnának a szivek jól föl szántott talajában. Ne higyük el, hogy a XVIII ik száz önvédelmi fo-

gásai annyi nagy ellenséggel szemben, nemcsak a főhadiszállásokon, hanem a legapróbb csapatok helyén is, ne mozdítaná meg helyökből a boldog utódokat.

Aztán a vallás fejlődése, ez a bűvösen ható fölséges színjáték, kit hagyna hidegen? Avagy a megifjult apostolok, az újraszületett evangéliumok, s a XX-ik száz Jézusa, az a ki mindig más s mégis mindig ugyanaz, a ki mindig az emberek között él s mégis mindig nem vagyunk elég közel hozzá, — ne higyjük, hogy nem kell a mi ifjainknak — csak kelljen nekünk, csak szeressük mi lelkesedve, önzetlenül, mert hát ez az egy szükséges dolog.

Mi élő példák után beszélünk. Leendő papjaink, az ifju papnövédek a gymnasium tanulóit, mindig legalább százat, egy csoportban tanítottak. Versenyre keltek egymással az ifjak s nem lankadtak a tanítványok.

Miután egy rövid ima, két éneklés s egy jókora terjedelmű tanítás elhangzott kis csoportokban 3—6—14—20 gyermeket maguk körül vettek a papnövédek, megbeszélgették, némileg megvizsgálták a tanított és hallott dolgok tartalmát, s okulva, lélekben fölfrissülve oszlottak szét a kis tanulók, s erősödve, egy tapasztalattal gazdagodva a leendő papok. A pap június első vasárnapjára összegyűjti községe ifjait. Három hónap alatt minden vasárnapon egy órácskát velök időz. Szívökre hat, értelmöket élesíti. Nem értik meg mind egyenlően, nemis fogják szeretni egyformán, de jók mindig lesznek veletek, ha ti jók vagytok irántok.

A tanító ki az iskolában sok éven át foglalkozott velök, nincs oly nagyon kifáradva, hogy szívesen ne tenné meg, hogy miután a pap tanítása elhangzott, egy csoportot maga körül gyűjtve, miként a pap vagy más szíves közreműködő egyik-másikat, harmadikat kikérdezi, megbeszéli velök, bizonyossá teszi a hallottak felől.

A Dávid Ferencz-Egylet kibocsátott éppen erre a célra egy kis füzetet: Arany szabályok. Meglennénk elégedve ha csak ezt beszélgetné, tanítaná és világosítaná meg mindenik előtt mindenik pap. Annyi kedves epizód, annyi jó gondolat ébred föl a tanító lelkében, midőn ezeket a régi jó ismerős mondásokat végig nézi. Hiszen ha ezeket mind megtanulnák s csak felét megtartanák jobbá lenne a községben a vallásos élet, tisztultabb az erkölcs, csöndesebb az éjszaka, üresebb a korcsma, teltebb a templom és boldogabb a lekipásztor. Vajha ugy lenne!

B. Gy.

Bezáró beszéd,

1906 május 6-án a gym. vasárnapi tanítások ünnepélyes bezárása alkalmával mondotta dr. Boros György, dékán, a vasárnapi vallásos tanítás vezetője.

Kedves gyermekek, ifju barátaim! Egy időszak munkájának ismét végéhez jutottunk. Bucsuzóul egy pár dolgot elmondok. Ti ezentul tágas és egyszerű fönségében diszes templomunkba fogtok járni imádkozni és elmélkedni. Jó lesz, ha megtanuljátok milyen emlékek fűződnek ahoz a fölséges épülethez.

Kolozsvárt három templomunk volt: a főtéri, az Unio-, eddig Belmonostor-utczában az átjáró utca jobb sarkán levő házban a lengyel unitárius eklésia imaháza, s a külvárosban a szentpéterei templom. A két templomot városunk régi lakóinak építették volt s a mi hitelődeink mindkettőt újraépítették, tehát saját pénzükön is megszerezték, de a XVIII. százban a hatalmas katonai segítséggel elvették. Mintegy 60 esztendeig fogadott házban imádkoztak őseink a lengyelek az Unio-utczában a magyar és szász unitáriusok a városház mellett levő házban. Ha lett is volna rá módjuk, nem építhettek templomot, mert 1780-ig nem volt megengedve.

Keservesen érezték a csapást, de vették hasznát is, mert a három nemzet és három eklészia tagjai teljesen összeforrottak s mihelyt szabad lett, azonnal hozzá fogtak mostani templomunk építéséhez 1792-ben. Milyen nagy munka lehetett az, kedves ifju barátaim. Képzeljétek el mennyi követ, mennyi téglát, cserепet, fát és más anyagot kellett összegyűjteni, hogy oly hatalmas épület nőjjön belőle. De mihelyt egygyé lettek s mindeuki akarta, mihelyt a módosabb fölajánlotta pénzét, a szegény kézi munkáját, vagy szekerét, megkezdődött és be is fejeződött 1796-ban s még tiz esztendővel azután, tehát éppen most 100 esztendeje készen lett az orgona is, amely unitárius templomban legelső.

Képzeljétek magatok elébe az örvendező boldog arczát azoknak, akik részt vettek az utolsó ünnepegen.

Én hajlandó vagyok olyanszerű örömet olvasni le a magunk és a ti arczotokról, amilyen ezelőtt száz évvel a kolozsvári eklésia tagjai arczán lehetett. És ehez nekem jogom van, mert mi, barátaim úgy tekintjük magunkat, mint azok a mesterek, akik faragták a templom alapjából kinövő hatalmas köveket, amelyeket most is ott láttok köröskörül. Ti vagytok azok a kövek és szivetek az az alapkő, amely az egész épület alá helyeztetett s amelynek közepébe illesztették az építés nagy munkájának szép történetét. Valamint a templom arra az alapkőre, úgy mi a ti szivetekre támaszkodunk s hisszük, hogy mind-

annyian, mint a gondosan kifaragott kő, érezni fogjátok, hogy az istenháza ti rajtatok van, hozzátok tartozik, annak állandósága töletek, de bizony a ti épségetek is attól függ, mert valamint a templom kövei, ha széthányatnának, elromlanának, szétfoszlanának, megszennyeződnenek, úgy semmisülne meg a vallás szépsége az erkölcs összetartó ereje és a templom áldásai nélkül.

Őrizzétek szivetekben kedves emlékképpen mind azt, amit beleirtunk s valahányszor a templomba mentek, jusson eszetekbe és emlékezzetek! Isten legyen veletek!

Nehány szó a lelkiismeretről.

Egy pár sorban arról akarok írni, hogy mi a lelkiismeret.

Azt hiszem mindnyájan érezzük azt, hogy ha jót teszünk, akkor egy különös, bensőnkéből szétáradó jótékony meleg érzés tölti el egész valónkat; ha pedig valami hibát követünk el, akkor egy bensőnkéből kiinduló dorgálást érezzük, sőt szégyeljük magunkat és mintegy szabadulni akarunk ettől a kellemetlen, hideg, könyörtelen érzettől. Azonban, a mint a jó, úgy a rossz tettnél sem szabadulhatunk tőle, úgy a kellemes, mint a kellemetlen érzetet tünni tartozunk; mert hiszen bensőnkéből jő mind a kettő. *Ez az érzés a lelkiismeret.* A lelkiismeret egy benső érzés tehát, mely a jóra serkent és a rossztól távol tart. Azonban joggal kérdezhetjük azt, hogy hogyan jutott ez a szabályozó a mi kezünkbe, honnan keletkezett és mi a célja.

Hogy hogyan jutott keblünkbe? Születésünk óta bennünk van, egy oly része a testnek, mely a többi részek felé emelkedik és csak az agy és szív, az ész és szeretet helyezhetők egy sorba vele. Az ember lelkének ez a három az alkotó része: lelkiismeret, ész és szeretet. Hogy az ész anyagi része az agyvelő, azt az orvosok állítják és eddig mindenki elfogadta, ép így elfogadták nagy részt, hogy a szeretet anyagi része a szív; de hogy mi a lelkiismeret anyagi része senki sem tudja és e csodás érzést mégis mindnyájan érezzük. Hogy ez az érzet mindenkiiben benne van, tapasztalhatjuk az életben. Még a legelvetemültebb gonosztevő is érez lelkiismeretfurdalást. Hogy ez az érzés minden időben benne volt az emberben, látjuk abból is, hogy ha a szentírást forgatjuk, s ily kifejezéseket olvasunk „És szóla az Ur“. „Az Ur“ tulajdonképpen a felszabadított lelkiismeret.

Hogy honnan keletkezett a lelkiismeret nem tudhatjuk. Egyedül Istennel bizonyíthatjuk. A mint a világot, az embert, az állatokat és az egész mindenséget ő teremtette, ép úgy

ő alkotta a lelkiismeretet, mint egy iránytűt az ember vezetésére.

Hogy mi a célja, azt az érzés kellemes és kellemetlen voltáról magyarázhatjuk meg. A mint említettem kellemes érzés a jótettet és kellemetlen a rossz tettet követi. A cél tehát a jóra való buzdítás és a rossztól való távortartás. Kövessük tehát lelkiismeretünket.

Rudolf Lajos.

Kik tanítsák a vallást az elemi iskolában ?

(Válasz Ibolyka öngagságának.)*

„Nők Világa“ 1905. évi 4. számában „Ibolyka“ aláírással ezen czim alatt egy cikk jelent meg, mely — azt hiszem — nemcsak engem, hanem tanítótársaimat is kellemetlenül érintette. Unitárius vagyok. Szabadon gondolkozom. Gondolataimat nem véka alól, hanem nyíltan akarom elmondani. Nevem: alulírott.

Szeretném tudni: „Ibolyka“ öngagsága honnan szerezte ezen cikkben elmondott tapasztalatait s mi jogon általánosítja? Hogy ki joga és kötelessége a népiskolában vallást tanítani: nem vitatom. Magam sem tanítok jelenleg vallást, mert iskolánk állami, ennél fogva lelkész a hitoktató az iskolai hatóságok által az állam terhére kiszabott díjazásért. De kíváncsi vagyok arra, hogy ily esetekben még hol van oly sok helyen a hitoktatás tanító kezében? Mert „Ibolyka“ öngagsága többesben beszél. „Ibolyka“ öngagsága szerint ma is és még jó ideig avatatlan kezek között van és lesz a vallástanítás, mert az a tanító nem tanult eleget a hittanból. No ha Ibolyka öngagságára bizatnék, felruházna minket szegénységi bizonyítvánnyal úgy, hogy nemcsak vallást nem engednének tanítani, hanem az iskolából is kikergetnének, mert — állítása szerint — nem csoda, ha a tanítók vallástanítása miatt „egyre vallástalanabb lesz a nép, társadalom, fogy az erkölcsi érzés.“

Szerinte a tanító nem képes vallást tanítani s esetleges tanítása okozója a nép erkölcstelenedésének. Ezen állítás nagyon téves s oka nem egyéb, minthogy „Ibolyka“ öngagsága nincs tisztában a tanítóképző vallás-tananyagával s azt is elfeledte, hogy a tanítónövendék vagy gymnasiumban, vagy valamely más intézetben 4 évig hittant tanult. (Ott már nem annyit tanult, hogy meg ne bukják, mert akkor nem tanítónak készült.)

A gymnasiumban tanult szent történeteket, unitárius kátét, bibliai magyarázatot. A képzőben a két utóbbit megint, egyház-történelmet és a vallástanítás módszerét. Ezeket összegelve és összehasonlítva a népiskola anyagával, „Ibolyka“ öngagságának mellverés nélkül ellene mondhatunk.

* Tárgyhalmaz miatt késett.

Tanitanak vallást lelkészek is, tanítók is, mindkét állásuak legjobb tehetségük szerint. Azt nem vitatom, hogy kik tanitanak jobban, hanem azt állítom, hogy itt is, ott is egyenlő arányban erkölcstelenedik a nép. Alig hiszem, hogy „Ibolyka“ önagsága az ellenkezőt bebizonyítaná

A nép erkölcstelenedésének okát nem a szoros vallás-tanításban, sem a vallástanítókbán kell keresnünk, hanem inkább az alább felsoroltakban és az azokhoz hasonló dolgokban:

A falusi „Máriskó“ városra megy szolgálni. Pár év mulva „Mari“ hazajő selyemkendővel, német rongyból készült bluzzal, gombos cipővel. Az itthon viselt fekete bársonyszalagot, a iekete lajbit, a kordovány csizmát otthagyta a tiszta erkölcsökkel együtt. Vizont a selyemkendővel, a bécsi rongygyal s a gombos cipővel az erkölcstelenség csiráit magával hozta, Jó volna, ha csak eddig tartana. De ez nem elég. „Estör“ meglátja Marit. Elcsodálkozik rajta. Milyen szép kendője van! Hát milyen bluza! Bezzeg nem olyan mint az enyém, hogy a háta messze áll a hátamtól. Milyen csütke (csipke) van rajta s milyen buggya!! Nem baj. Lesz nekem is. Ő is elmegy szolgálni. Pár év mulva haza-állit „Eszti“, ép ugy, mint Mari. Összes keresménye a cifra ruha, meg az erkölcstelenség. Nemsokára az egész falu leánysága szolgálni megy s jó haza az említett keresményekkel.

Marci falujából dolgozni a városi gyárba megy. Nem elég neki a hazai 60—80 fillér napszám, mert ott többet adnak. Itthon hetenkint — mondjuk — megkeresett volna ételén kívül 3—4 koronát. Ott többet keresett, de a gyár mellett levő korcsma miatt heti keresetéből alig tud valamit felmutatni. A jó barátoktól oly dolgokat is hallott, melyek addig homályos fogalmak voltak nála. Elmondja Jakabnak is, Jánosnak is. Szaporodnak a gyárbajárók, nő a káromkodók és erkölcstelének száma, tanította légyen őket vallásra akár lelkész, akár tanító.

Ismerek községeket, hol régebben — felekezeti lévén az iskola — vallást a tanító tanított. A községben korcsmaház nem volt, hanem egy falusi ember árult szeszt s ha valakinek szüksége volt rá, hazavitte, otthon az asszony megkésztette, családiasan elfogyasztották, részeg nem lett egyik sem. Ez így ment minden háznál, az erkölcsök az egész községben tiszták voltak. Ma modern iskolája van s hozzá vallást a lelkész tanít. De egyéb is van a községben: egy csinos kőből épült ház, mely a község lakosai filléreire épült, saját romlásukra. Korcsma és bolt van benne. Egy — a szép magyar beszédet összerontó — korcs máros ireg-forog Jánosbák körül. Kinálgatja but, bánatot és becsületet elfelejtető pálínkáját, melyből csak az első deci drága s mond ökeméknek tetsző anekdotákat és vicceket. S Jánosbá

a sok beszéd és italtól megkajdul s hazafelé — a falu apró népétől kisérve — gyönyörűen társalog, hol ivópajtásaival, hol önmagával. Hazaérve, a kapunál csak annyit kiált: hopp! s szegény felesége, meg gyermekei! . . . egyik az ablakon ugrik ki, másik az ágy alá, harmadik a hijjuba menekül, míg a „gazda“ elcsendesül. Ilyenkor hall aztán a gyermek oly beszédeket melyek megmétélyezik talán egész életére. S ezeket ugyan ki róná fel a lelkész hibájául, mert vallást ő tanít? De menjünk tovább. Azt mondtam, hogy abban a szép köházban bolt is van. Ott egy terjedelmes asszonyosság méri a különbnél különb ruhának valókat és afféle finom lisztet és fűszert. Hiába! Ilyenkor úgy kell. Bál lesz a faluban. Oda a leány szöttesben csak nem mehet, az rég kiment divatból. Tésztát is finomat kell készíteni. A multkor másoknak az volt s mi a kürtöskalácscsal és a réteszel szegyenbe maradánk. A sok czifraságra a pénz honnan került? Vagy a bankból vették kölcsön, vagy valamiféle meg nem engedett uton szerezték.

Hát ezért ki a hibás? A lelkész-e, vagy a tanító? Egyik sem.

Még sok mindent lehetne fölemlíteni, de ennyi legyen elég. Azok helyett még egyet szólok „Ibolyka“ ömagyságához: Míg ő avatott és avatatlan kifejezésekkel élesíti a lelkész és tanító közötti viszonyt, addig jobb volna, ha ezt mondaná: „Lelkész és tanítói kezek kapcsolódjatok össze s igyekezzetek közös erővel az erkölestelenségeket korlátozni, mert kivületek alig van más, ki annyit is, mint ti javithatna azokon. Ahol a körülmények megengedik, létesítsetek fogyasztási szövetkezetet, mert maholnap saját tanítványaitok adnak el egy deci pálinkáért azoknak, kik jobban hisznek, mint nektek, szintén azon deczi pálinkáért.“*

Ezeken gondolkozzunk. Hiszem, hogy „Ibolyka“ ömagysága is nagyon sokat gondolkozik rajta. De ezen okok miatt ne hányja mindjárt a vizes lepedőt „szegény“ tanítóra! Vagy már vérévé vált?***

Datk.

Pálffy Ákos.

Építsünk Maros-Vásárhelyt templomot!

Még be sem végeztük az udvarhelyi nagy munkát, ime a másik székely város kiált segítségért. Udvarhely, mint a székelység közepe, a legerősebb megye szive szölott, Vásárhely, mint a székelység fővárosa, az első unitárius hitvita helye kér

* Igaza van irónak. Ezt a két tételt mi nemcsak Ibolykához, hanem mindnyájunkhoz intézzük.

Szerk.

** Ibolyka nem szorult védelemre de nem érdemel gáncsot sem mert ő csak a közjót akarja. Akarjuk mindnyájan türelemmel és szere tettel, s akkor javulni fog a helyzet az iskolában is a gyülekezetben is, a községben is. Külömben a választ rábizzuk Ibolykára.

Szerk.

támogatást. Maradhat-e néma és tétlen az a ki becsüli a székelyt és szereti a vallást? A marosvásárhelyi egyház fölhívásából átvesszük a történelmi részt, a mely eléggé bizonyítja, hogy joggal fordul a közönséghez segítségért

Maros-Vásárhely a XVI. évszáz második felében, a többi erdélyi városokkal együtt, örömmel fogadta az új reformációt: az unitarizmust. Folyt itt vita (1566) az Isten egysége és háromsága felett. Miután elébb a tordai (1568.), majd a marosvásárhelyi (1571.) országgyűlésen az unitárius vallás a törvényesen bevett vallások sorába felvételre, itteni ősi egyházközösségünk a nemzeti küzdelmek és vallási üldözések között idő folytán elenyészett ugyan, de a kir. Táblánál hivataloskodó vagyonosabb és befolyásosabb tisztviselők és ügyvédek mindazon által fenntartották a kapcsolatot a múlt és a jelen között, szükség szerint igénybe véve hol egyik, hol másik szomszéd lelkész szolgálatát. Istentiszteletüket részint a kir. Tábla disztermében, részint magánházaknál tartották a maros-vásárhelyi unitáriusok. A legújabb korban a hivek tömörültek, egyházközösséggé alakultak, a marosszentkirályi anyaegyházközösséghez csatlakozva, elébb (1839.) mint leány-, majd (1887.) mint társegyházközösség. A megalkulásban elévülhetetlen érdemeket szerzett vargyasi Dániel Elek, akkori kir. táblai elnök és egyházi főgondnok. Az egyházközösség vagyoni alapja is ekkor vettetett meg a helyi hivek adakozásából és országos gyűjtés¹ől, miből templom építésre még ma is meglevő alkalmas telek vásároltatott. S midőn e telken felépült (1870.) mostani imaházunk, Fekete Károly törvénytudó bíró és keblai gondnok buzgólkodása mellett a hiveknek régi vágya valósult meg. Nemsokára, a hivek közvetlen lelkészi gondozása céljából, a lelkész is (1895) beköltöztethető lett, mivel nagy jóttevőnk. Dersi János lelkész a zásul egy szép házas telket hagyományozott. Egyházközösségünk más hivei is tettek itt fel nem sorolható, szép áldozatokat.

Hiveink, városunk természetes fejlődésével, lassanként 500 lélekre szaporodtak, kiknek általános hő óhajta, hogy szűkké váló imaházunk helyett építtessék székely fővárosunkban az egy Isten szent nevéhez méltó, s a város fejlődésének megfelelő díszes templom. Amire azonban, egyházközösségünk szerény anyagi viszonyai között, s nagyobbára székelyföldi falvainkból betelepülő szegényebb sorsu hitkonaink áldozatkészsége mellett is csak úgy számíthatunk, ha egyházunk nagy közönségének s más hiten levő testvéreinknek is áldozatkészségét is megnyerjük, mert eleitől fogva a hiveknek egyenlő akaratából s önkéntes felbuzdulásából fakadó áldozata s az emberbaráti szeretet jóakarata tartotta s tartja fenn egyházunkat s ennek intézményeit

A pap, mint képviselő.

Két egyházi lap, az „Erdélyi Protestáns Lap“ és az „Evangélikus Órálló“ foglalkozik e valóban aktuális kérdéssel: előnyös az egyházi és gyülekezeti élet szempontjából, ha a pap képviselő? Mindkét lap komolyan megvitatja a tárgyat és körülbelül azon megállapodásra jut, jó is, nem is. Jó, előnyös a pap-képviselő az egyházra nézve, mert szószólója lehet felekezeti érdekeinek az országházban, de rossz hivatkozva, akiket képviselői gondjai miatt el kell hanyagolnia. Az „Evangélikus Órálló“ azon a véleményen van, hogy az ily képviselővé választott papnak le kell mondania papi hivataláról, vagy pedig segédpappal kell helyettesítenie magát. De találunk okokat, melyek miatt nem igen ajánlják a papoknak képviselőiséget. Ilyen a választást megelőző nem mindig a leguemelebb küzdelem s azon körülmény, hogy a lelkész összeütközésbe jut hívei politikai nézetével.

Ha valaki nemtelen küzdelmek árán, a kortesfogás eszközeivel jut mandátumához, a legnagyobb mértékben elítélendő. De százszor inkább elítélendő, ha pap teszi ezt. Az azonban — nézetünk szerint — nem lehet akadály, hogy híveinek egy részével ellentétes politikai nézetet vall. A fő az, hogy a pap ahhoz a zászlóhoz csatlakozzék, hová erős meggyőződése vonza. Ha az a pap egyenes, minden tétében korrekt ember, akkor ellenségei is kénytelenek meghajolni előtte és semmi kár sem származhatik föllépésétől. De az uár való igaz, hogy kötelességei, ha egymással összeütközésbe nem jönnek — de nagyon felszaporodnak. Két urnak szolgálni pedig nem lehet; ezért okvetlenül helyettesítenie kell magát segédpappal. Vagy pedig, ha lemond a papi állásáról, s mint *polgár* megy az ország házába, akkor senkinek sem lehet kifogása a pap képviselője ellen.

Azt a körülményt, hogy a papnak képviselőválasztásakor ily kérdések vetődnek fel, nem irhatjuk az elmúlt idők képviselői és választói javára. Mert nálunk a parlamentben eddig majdnem csak földbirtokosok és ügyvédek juthattak be, s ők sem anyira szellemi kiválóságuk miatt, mint inkább azért, hogy a választással járó költségeket birták.

Azért hát örvendjünk, ha már a pap, kinek rendszerint nincs oly anyagi helyzete, hogy a bizalmat honorálja, képviselő lehet. S ne rójunk meg senkit azért, ha valaki a törvényhozás házában akar szolgálni hazájának, vallásfelekezetének. Közszolgálatra számtalan tér nyílik bármely kis egyházközségben, de ki veheti rossz néven, ha valaki az ország ügyeinek akarja szentelni életét. A népek boldogulása nagyon függ attól,

kik hozzák a törvényeket s milyen érdek vezeti a törvényhozókat

S ha egy pap hiszi, hogy ilyen czélt szolgál, s ezen czél előmozdítására minden telhetőt megtesz, akkor tiszteletet érdemel képviselői ambíciója. De ha csak hiúságból törtet valaki a honatyák nemes tisztére, akkor semmi köszönet sincs a lépésben.

B. p.

A könyv.

Vallomás-al kezdem. Egyik budapesti napi ujság indított e cikk írására. Az ujság nem mondott semmi újat, de amit mondott igaz volt: a magyar ember szellemileg a legfogékonyabb, szeret is tanulni, ha könnyen jut hozzá, de nem szereti a könyvet, nem ad pénzt érte, nem ismeri a jó könyv becsét. Nem jár utána. Ha a nyakára viszik, ha mindennap fülébe zugják, hogy nagyon pompás, nélkülözhetetlen, érdemes a megvételre, szóval ha úgy bánnak el a legjobb könyvvel is, mint a ponyvára kiterített pántlikával, akkor akad egy-egy vevője, különben nem veszi senki, legfennebb csak a kalendariumot.

Szegénységünk e az oka? Mert hogy legtöbb ember erre fogja, bizonyos. A szegénység sok mindenre feljogosítja az embereket, de nem mindenki szegény, ki magát annak kiáltja. Mondhatnók, hogy aki valódi szegény, gyakran gazdagabb, mint aki nem kénytelen nélkülözni, mert ez könnyen lemond könnyen nélkülöz egy dologban, hogy enyhítsen egy másikon. Aki a lelki-szegénységet érezi, hamar lemond a testi kívánságról, hogy a lelkiszomjuságot kiolthassa.

Volt ezelőtt száz évvel egy unitárius pap. kinek egyetlen fia az ország legnagyobb tudósa lett. Ez a pap az Aranyos- és Marosmentén roppant területet bejárt gyalog, hogy fölkutassa a könyvesházakat és elkérje a néhol fölfedezett könyveket. Nem ségyelte a házalást, nem bánta, ha koldusnak is nevezik, mert ő nem magának gyűjtött, hanem híveinek, barátainak és ismerőseinek.

Mihelyt olvasott egy jó könyvet, azonnal írt barátainak s figyelmeztette az új kincsre. A vagyonosabbakat buzdította, hogy vegyék meg, mert sok haszonnal jár elolvasása.

E pap — Brassai Sámuel volt. Aranyos-vidék egy kis tudós-akadémia, mert ott minden valamire való ember foglalkozott a könyvek útján napfényre jutott új gondolatokkal. Akadtak köztük írók és maecenások is, a kik az írók munkáit a kiadásban támogatták.

Volt egy unitárius-mester ezelőtt 50—60 évvel a Nyikó-

völgye egyik kis falujában. Ő nem járt kívül e falu határán, de oda meghozatott sok okos könyvet és több jó ujságot. Neki a népnevelés volt célja. Ha valaki hozzáment, azonnal tájékoztatta a világ folyásáról. Az értelmesebb híveknek elolvasott egy s más okos dolgot. Kis tanítványainak odaadta az ujságot, hogy a megjelölt darabot olvassák el. Számon is kérte, hogy mit értett belőle, s ha a gyermek nem értette, megmagyarázta s aztán meghagyta, hogy apjának, vagy anyjának mondja el.

Ma ezerféle ujság jár szerteszét e hazában, s még sem lehet azt mondani, hogy az olvasási kedv nagyon nagy volna, mert a komoly természetű, tudományos jellegű könyveket nem szeretik, nem veszik meg, s nem olvassák. A nagy lutheránus egyház és a református is szervezett irodalmi köröket, s minden befolyását latba veti, s mégis csak a tanítványok mentik meg tudós tanárukat attól, hogy könyve nyomdai költségeire rá ne fizessen.

Aki most körültekiint a kis unitáriusság seregében, nagy örömben részesül, mert azt látja, hogy négy lapot tart fenn. Ebből az is következik, hogy szorgalmasan olvas 2500—3000 ember. Ugy ám, mert jól jegyezzük meg, hogy a három lap olvasóközönsége hozzávetőleg ekkora.

Ez azt jelenti, hogy még ma is száz közül 2—3 embert lehet rendes olvasónak tekinteni. Ha könyvolvasót keresünk, ez a szám megtizedelődik és leszorulunk 250—300-ra.

Nem állok szóba azokkal, a kik ismét a szegénységre hivatkoznak, mert nem akarom falra hányni a borsót, hanem azt mondom, hogy örvendezzünk afelett, ha eljutottunk odáig, hogy az unitáriusság négy lapot fönntart, s gondolkozzunk arról, hogy most már egy határozott lépéssel tovább kell haladnunk: el a könyvolvasáshoz.

Szeretném azt mondani, hogy a magyar irodalom, történelem és tudomány számos ágában megjelenő, most már igazán értékes könyvek, ismeretesek azok előtt, a kiknek e sorokat szántam. Szeretném ha mindenik körünkben volna olyan papi könyvtár, a mely kipótolja a magános ember hiányait. Szeretném, ha papjainkat és tanítóinkat egy kis büszkeségérzet szállaná meg, midőn vendégük megy, s nem bocsátnák el, mielőtt könyvtárukat meg nem tekintik.

Szeretném hinni, hogy a magyar irodalom egyházi és világi régi termékei ismeretesek lapunk olvasói előtt, mert akkor könnyebb lenne az a feladat, a melyet im ezenel magam elé szabok. E feladat könyveink ismertetése.

Mielőtt tovább mennék, kérve kérem az olvasót, nézzen utána a mi nőapostolunk Perczel Ferenczné ily című czikkeinek:

Könyveinkről, melyeket a Nők Világában közölt Ha megszállaná hiveinket az a lélek, amely Perczelné cikkeit diktálta, s amely ott lángol és melegít minden sorában, bizony nagyon megjavulna helyzetünk.

D: már lássunk kitűzött munkánkhoz. Először is arról szólok, amit legkönnyebben megtalálhatnak az olvasók a nemzetközi unitárius konferencia könyveiben, de csak a jövő számban.

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI MOZGALMAK.

— **Püspöki vizsgálat Toroczkón.** Ferencz József püspök ur június 23-án Toroczkóra ment Végh Mihály titkárral. A püspök ur már négy év óta nem volt toroczkói hivei között, akik mindig nagy szeretettel fogadják.

— **A f. évi egyházi Főtanács** október 28-án fog ülést tartani Kolozsvárt. Ezzel kapcsolatban érdekes mozgalom lesz az egyházkörökben, miután a köröket a főtanácson képviselő tanácsosok ideje lejárt s a helyek új választás útján töltendők be.

— **A lelkeszkör gyűlése** június 28-án Székelykereszturt fog tartatni. Megelőzőle; koncert lesz az ottani templom kibővítésére. Mindkét gyűlés iránt nagy az érdeklődés.

— **A vizsgálatok** melegítik most a tanárokat és az ifjuságot is. Kolozsvárt a papnevelő intézetben 21-én végződtek az alap- és szakvizsgálatok. Alapvizsgát tettek Arkosi Tamás, Gálf Mihály, Molnár Kálmán, Taar Géza jeles. Kisgyörgy Imre és Útő Lajos jó, Gyöngyösi Béla elégséges eredménnyel. Szakvizsgálatot tett Kiss Sándor nagy elismeréssel. A gymn. vizsgálatok június 26-án végződnek s azután következik az érettségi A székelykereszturi gymnasiumhoz az E. K. Tanács dr. Boros György theologiai dekánt küldötte ki biztosul.

— **Murányi Farkas Sándor** verseire az előfizetési fölhívás már ki van bocsátva. A csinos kötet ára 2 korona lesz. Reméljük, hogy olvasóink, kik a lelkes hazafi, és a vallásos ember költői műveiben lapunk útján már 19 éve gyönyörködnek, megtisztelik a költőt azzal, hogy művét megrendelik. Az előfizetést, vagy megrendelést elfogadja lapunk is.

— **Pályázathirdetés a papnövendékek részére.** Tiszt. Nagy Dénes alsó-járai lelkész ur újból kitűz 20 kor. pályadíjat egy 18—20 éves nő halála alkalmával mondandó halotti beszéd írására. A pályázat határideje 1907. május hó 1. napja. Midőn ezt közzé tesszük egyben halás köszönetünket nyilvánítjuk a tisztt. urnak, aki most már a második pályadíjat tűzte ki s ígéretet tett, hogy a következő években is ismételni fogja. Kolozsvár, 1906. június hó 21-én Kiss Sándor önk. elnök.

— **A californiai károsultak** javára az amerikai unitáriusok összegyűjtöttek 215.428.50 koronát. Ezen kívül gyűjtöttek az unitárius károsultaknak, főleg a templomok helyreállítására, 36.857.20 koronát. A sanfranciskói egyik templomhoz 480 család tartozott s ezeknek legnagyobb része elveszítette házát és vagyonát. Ha rendes számítás szerint egy családra öt lelket veszünk, a sanfranciskói gyülekezetnek 2400 tagja volt, tehát több, mint nálunk bármelyiknek.

— **Az éneklés művelésének** szép eredményét hallhatjuk dicsőszentmártoni egyházközségünkben. Száz meg száz valóságos kebel zsolozsmája emelkedik az áhitat szárnyán, de nem régies kanyargatásokkal, hanem fegyelmezett, szép dallamokban, Sok küzdelmébe került azonban e siker az énekezőknek. Kiss Sándor énekezőr bár már nem ifju ember ő maga is gyönyörű hangon és fiatalosan énekel. Az éneklés szeretete serkentette arra, hogy már évekel ezelőtt dalárdát alapított az ifjuságból. A dalárda bejárta a vidéket és saját maga szerzett az énekléssel harmoniumot, úgy hogy most már könnyen haladnak előre. Ennek az eredménye, hogy a templomi

énekés oly szép. Sok ilyen énekvezért adjon a gondviselés egyházunknak, hogy a kor intő szavát megértve műveljük a templomi éneklést is mai izlésnek megfelelő színvonalra. —o.r.

— **A gyermekek.** A nyárnak rendkívül sok tanulsága van. Gondoljunk a madarakra. Figyeljünk meg egy madár-családot. Hallgassuk milyen kedvesen, milyen boldogan beszélgetnek a fészek szélén a fecske-szülők. Hallgassuk milyen felségesen énekel a ház előtt a fa ágán. Mennyi érzés, mekkora költészet ebben a családi életben! Nézzünk be a fedél alá, a ház lakói közé. Ott is zajt hallunk, de az nem mindig dal, hanem káromlás. Milyen rossz hatása lehet a kis családtagokra. Mekkora bánatot, keserűséget okoz a rút szó és a kegyetlen cselekedet. Gondoljunk a mahárszülőkre és ne feledjük, hogy a gyermekeink boldogsága tőlünk függ!

Lófi Aron a háromszéki egyházkör esperese 24 évig, 1860 óta bölöni lelkész — 81 éves korában elhalálozott június 22-én. Nyugalomba lépett 1905. január 1-én. Két hó alatti gyengélkedése után csendesesen elhunyt az addig testi és lelki erő teljességével bírt férfi. Temetés szertartásán június 24-én az egyházkör lelkészi kara, az ev. ref. erdővidéki egyházkör esperese a közel szomszédságban lakó lelkészekkel; a szászmagyarósi lutheránus egyház lelkésze két küldöttségével a szomszédos községnek; a függetlenségi és 48-as erdővidéki párt vezető bizottsága s a bölöni egyház község és az érdeklődők s az elhunyt közel és távolabb lakó tisztelői nagy számmal jelentek meg. A templomi szertartáson imát és beszédet mondott Vaska Béla kőkösi lelkész, egyházköri jegyző. A sirnál az egyházkör nevében bucsubeszédet mondott József Lajos szentgyörgyi lelkész; a pártkör nevében Dr. Ferenczi Géza országgyűlési képviselő és a bölöni egyházközség igazg. tanácsának egyik tagja. A bölöni ev. ref. egyházközség lelkésze hívei nevében koszorút tett a ravatalra.

— **A munka nem szegyen.** Udvarhelyvármegye gazdasági bizottsága közgyűlésén Péter Sándor lelkészünk azt a ki-

jelentést tette, hogy a mi székelyeink álszemérem miatt válogatnak a munkában. Inkább mennek idegen országba dolgozni, mert ott nem szegyenlik. Elhisszük s tudjuk is, hogy székelyeinkben nagy az urhatnámság, már pedig „uri cifra, házi rossz“. Aki ünneplő ruhában akar járni a mezőn s kéztyűs kézzel nyúl a kapáloz, annak a tavaszi egerek nem eszik meg a gabonáját. Meg kell fordítani a dolgot székely atyámfia: hitvány, lenézni való, korhadt ember, aki nem dolgozik; nemes ember, aki dolgozik, mer a m u n k a u e m e s i t. Csak az szégyelje magát, aki nem tud dolgozni. Az Isten mindenkinek két kezet adott, tehát senki sem állhat félre a munka elől.

— **Magántanítónak ajánlkozik** egyetemet végzett, alapvizsgázott tanárjelölt, ki ezen a téren már több év óta gyakorolja magát. Szerény igényei vannak. A kiknek szükségük van értesítsék szerkesztőségünket.

— **Köszönetnyilvánítás.** Egyházközségem nevében e helyen is sietek hálás köszönetet mondani Szolga Ferencz és neje karácsonfalvi kedves híveimnek, kik jelenben brassói lakók, azon 185 kor. értékű szószerk, papiszék és urasztai terítőkért, melylyel a husvétüi ünnepek alkalmából megleptek. A meggyiszinü bársonyterítő, ezüst szegélyezéssel, utóbbi még nemzetiszin bojtokkal valóban gyönyörü kivitelüek. Így emlékezik meg a hálás gyermek a szülőföldjéről s így szépitü annak sok vihart kiállott templomát, s amily igazi érzéssel tevék ezt, gyülekezetem távolban élő tagjai, úgy áldja meg az Isten minden javaival!! Karácsonfalván, 1904. ápril. 20. D e m e t e r Dénes, lelkész.

— **Njlvános köszönet és kérés.** A „kőhalmi unitárius leányegyház“ részére beszerzendő urvacsoraosztó kehely és tányér alapjára a mai napig a következő kegyes adományok folytak be: Opra György 4; Fölöp Mózes, Perlei F., dr. Tompa István 2—2; Demény Géza Gál Miklós, Józsephi J és László Dénes 1—1 K-t; — Krémer Aranka 60; Wolf, Lóvy 50—50; Repede György ifj., N, XY, N, N, N,

Abrugyán 40—40; Fucin György, W. Herman. Ziegler 30—30; László Pálné László Dániel. Gáspár Gy., Eperjessy, G., Müller K., Névtelen, Z., Végh. Borbn. Rampelt, Zobel, Nisztor J. Weltert J., Schlosser F., Pildner. XP. Rener J., Müller, — — —, Jánosi L.; Pántili I., Boga F., Benedek J., Borbát S., Tarkó M. és Kaller I. 20—20, Vánky Viola, Ioneszku M., V. I., Mészás és Müller 10—10 fillért kegyeskedtek adományozni a meyért fogadják Leányegyházunk hálás köszönetét. Amikor ezt a diszes névsort a nyilvánosság elé bocsátjuk, egyúttal többi keresztény testvéreinknek áldozatkész szívéhez fordulunk s kérjük, sziveskedjenek célunk elérésében filléreikkel segíteni.

Az „Unitárius Közlöny“ és „Unitárius Egyház“ című kedvelt lapjainknak múlt évi decemberi számaiban rövid kérest intéztem volt azon hit rokonainkhoz akiknek régi, féltett énekeskönyvük van, hogy azt sziveskedjenek leányegyházainknak ajándékozni, mivel iteni leányegyházunknak bár 110 lélekszáma van, anyagi erőnk egyen egyen nincsen ahhoz, — lévén mind napszámos emberek — hogy új énekeskönyveket szerezzünk be, annál is inkább, mert nagyon kell küzdenünk a kezdet nehézségeivel. Ezen énekeskönyv adományozás tárgyában tett fe hívásom azonban — sajnos — kevés eredménnyel járt, mert csak 2 adakozó akadt: vargyasi tisztelendő Kissgyörgy Sándor esperes ur, régi hitoktatóm 2 drb. és abásfalvi László Pál édesapám 1 drb. énekeskönyvvel gazdagították szegény leányegyházunkat. Istennek áldása legyen a kegyes adakozókra és kedves pártfogóinkon. Kőhalom, 1906. márc. 22-én. László Gyula, 1. egyházi gondnok.

— **Nyilvános köszönet.** A magyarorszáti unitárius egyházközösség nagyobbik harangjának újraotéti költségeire ez ideig adakoztak: dr. Erdődy Endre 50 K, Gaál Gyula 40 K, Ürmössy Jenő, Deák Ferencz, Antónia Mihály 20—20 K, Kovács Elek 16 K, Gothárd Sándor 15 K, Albisi Béla 10 K, Erdődy János 8 K, Bede János 5 K, Kántor Józsefné, Csonka Sán-

dor, Csete György, Székely Mihály 4—4 K, Székely G. István, Bodor Dániel, Fejér Katinka, dr. Hajdu Dezső, Székely B. István 3—3 K, Tóth Simon, Kovács András, Kovács János, Torday Sándor, Fejér József, Székely Gergely, Székely István 2—2 K, Móra Gyula 1 K 40 f., Móra Gyuláné, Király Mihály, Makkai Kálmán, Kathonay Gábor, Dezső Mihályné, Dezső Gergely, Székely A. István, Lukács Simon, Fretyán György, Domokos István, özv. Csete Györgyne, Székely János, özv. Adler Józsefné, Székely M. István, Soós András, özv. Bodor Jánosné, Domokos András, Szabó István, Palagyi Márton, Gáspár Sámuel, Nagy István, Sándorházy János, Boldi János, Csete István, Székely Márton, Csete B. János, Széke y György, 1—1 K. Filléres gyűjtés 43 K 84 f. Összesen: 321 K 24 f. — Midőn a tennebbi adományokért a kegyes adakozóknak egyházközösség nevében szives köszönetemet nyilvánítom, kérem a nemes czél érdekében a további adományokat hozzám juttatni, hogy az 1083 K költséggel újraöntött és újraszereelt harang számláját mielőbb kiegyenlíthessük. Magyarorszáot, 1906. június 12-én. Antónia Mihály lelkész.

— **A székelyudvarhelyi unitárius templom építésére adakoztak** Raffaj Irma gyűjtőívén: Kovács Lajos Csikszereza 2 K, Imecs Jenő Nagysink 5 K, Segesvárról: Márkos András 2 K, Katona Endréné, Katona Sándor, György Árpádné, Vitális Elekne 1—1 K, Kénosy István 2 K, Biró Izsák, Biró Izsákné 1—1 K, Elekes István 5 K, Szabó Józsefné 40 f., Útő Sándor 1 K, Sőfalvi András 40 f., Fejér Demeter 1 K, dr. Kisgyörgy Lajos 2 K, Kristóf Sándorné 40 f., Bálint István 30 f., Fejér János 2 f. László Sándorné 1 K, Demeter Sándor 40 f., Bedő Sándorné, Lőrinczi Dénes 1—1 K, Nagy József 40 f., Péter Miklósné, Radó József 20—20 f., Demeter Mózes 40 f., Varga Sándor 1 K, Benedek Bálint 40 f., Lőrinczy János 1 K, Gsikí Ferencz 60 f., Fülöp Miklós 40 f., László Ferencz 60 f., Máthé Mihály 40 f., Mátéfi József 50 f., Koncz Lajos 60 f., Lakó István, Balázs Ferenczné, Demeter Miklós 40—40 f., Héjasfalváról: Péter Jánosné 1 K, özv. Gálfalvi Sámuelné 60 f., Ujszékelyről: Bakó Lászlóné 40 f., Murvai József 50

Mózesné 10 f., Á. Buzogány József, P. Buzogány Mózes 20—20 f., P. Buzogány Józsefné 40 f., Kovács Lajosné, Geszti Rebi, Szávuj Jánosné, Menyhárt Sámuelné, Tiboldi József, id. Menyhárt Gergely, ifj. Tiboldi István, Tiboldi Dániel, P. Buzogány János, ifj. P. Buzogány József, M. Buzogány János 20—20 f., Nagy János 1 K, Mátéfi Sándorné 20 f, Buzo-f., Lőrinczi Sándor, Gyarmathi Lajosné 40—40 f., Kovács Ferencz 20 f., Murvai Dénesné 1 K 20 f., özv. Szabó Lajosné 1 K, L. Buzogány János 30 f., Jakab Tamás 10 f., Szöcs Juliánna 1 K, Murvai Jánosné 40 f., Lőrinczi Dánielné 4 f.,

Boros Sámuelné 28 f., özv. P. Buzogány Mózesné 40 f., M. Buzogány Mózes 10 f., id. Murvai Mózesné 20 f., Lőrinczi gány Áronka 30 f., id. Szávuj Mózes 32 f., özv. Balogh Jánosné, Lőrinczi Józsefné 20—20 f., Menyhárt Béla 60 f., G Buzogány János 30 f. Összesen 53 K 74 f.

— **Özv. Boncza Györgyné született Szinte Juliánna** Sepsi-Kőröspatakon elhalálozott szélhűdés következtében folyó évi június 14-én 74 éves korában. Férje kántortanító volt és elhalt Vargyason 1883. évben. Egyetünknek buzgó és áldozatkész tagja volt.

EGYLETI ÉLET ÉS MUNKÁSSÁG.

— **Az udvarhelyközi Dávid Ferencz** Egylet oklándi közgyűlésén jelen voltak: Kisgyörgy Sándor esperes, Kisgyörgy Sándorné, Tibald József, Deák Mózes ifj. és neje, Demeter Dénes, Demeter Dénesné, Kelemen Lajos, Benczédi Mózes, Ajtai János, Ajtai Jánosné, Péterfi Áron, Barra Lajos, Kovács Imre, Kovács Imréné, Gergely Lajos, Vári Elek, id. Sándor Gergelyné, özv. Gergely Mózesné, Kadár Lajos, Nagy Sándor, Balázs András, Dombi János, Gál József, Kiss András, Ürmösi József, Egyed Ferenczné, özv. Dimén Sándorné, Szabó Mózes, Nagy Gyula, Ravasz Miklós, Szén Mihály, Péter Sándor, Péter Sándorné, Vajda Antal, Máté Lajos, Ürmösi Károly, Kiss György, Darkó Eszter, Márkos András, Mátyás János, Mátyás Jánosné, Szatmári Lajos, Szatmári Lajosné, Sándor Gergely, Vári Albert, Vári Albertné, Bedő József, Pál Ferencz, Pál Ferenczné, Sándor Márton, Bekő Mihály, Egyed Albert, Sándor Mariska, Pál Jánosné.

Nem egyleti tagok: dr. Hinleder Ernő képviselő, Szabadi Tivadar főszolgabíró és neje, Farkas Gáborné, Pál Gyula és neje, Josephi Gusztávné, Jakab Miklós és neje, özv. Derzsi Zsigmondné, Bedő Józsefné, Szeles Felixné, Teutsch

Károlyné, Ravasz Miklósné, Flórián Krisztofné, Sándor Istvánné. Balog Sándorné, Zajzon Zoltán, Zajzon Zoltánné, Barabás Dénes, Kállai Lázár és neje, Nemes Irma, Kiss Ilona, Györke Róza, Kállai Eszter, Barra Róza, Deák Margit és Róza, Barabás Irma, dr. Péterfi Áron, Lakatos Tivadar, Bönne Gábor, Barra Sándor, Herman Lajos, Vajda Antalné, Máté Emma, Kiss Györgyné, Kiss Katica, Vagner Ilona stb. stb.

— **Nyugtázás.** A Közlöny 5 számában közölt bejelentéseknél helyszüke miatt a tördelésnél kimaradtak a következő udvarhelyközi nevek: Máthé János, Máthé Jánosné, Kiss Tamás, Kisgyörgy Sándor, Kigyörgy Sándorné, Kisgyörgy Zsuzsa. Unitárius Egyházközség Vargyas, Kiss Anna Berecztelke, Özv. Benedek Imréné, Pál Jánosné, Bedő József, Deák Lajos, Bekő Mihály, Egyed Albert, Pál Ferencz, Pál Ferenczné, Pollák Ignác, Sándor Márton, Unit Egyházközség H.-Oklánd, 906-ra; Özv. Dimén Domokosné. H.-Szpál 905-re, László Károly H.-Szentmárton 903-905-re. Id. Gergely Mózes Abásfalva 904-905-re. Márkos András Jánosfalva 905-re, Szabó Mózes Városfalva 904-905-re, Sándor Gergelyné Derzs 902-re, Benczédi Mózes Karácsonfalva 1899-re.

TARTALOM: Áldott égi Atya! — Szózat a vasárnapi iskola érdekében. B. Gy. — Bezáró beszéd. dr. Boros György. — Nehány szó a lelkiismeretről. Rudolf Lajos — Kik tanítsák a vallást az elemi iskolában? Pálffy Ákos. — Építsünk Maros-Vásárhelyt templomot! — A pap, mint képviselő B p. — A könyv. — Egyházi és iskolai mozgalmak. — Egyleti élet és munkásság.